

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/63/2024
Identifikačné číslo spisu:	7214010417
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Petr Kaňa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7214010417.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňu a členov senátu JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Emila Dubňanského na neverejnom zasadnutí konanom 11. decembra 2024 v Bratislave, v trestnej veci obvineného ml. Q. O. pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, o dovolaní obvineného ml. Q. O. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2021, sp. zn. 6To/4/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolanie obvineného ml. Q. O. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice II (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 22. septembra 2020, sp. zn. 6T/35/2014, uznal obvineného ml. Q. O. za vinného pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že:

dňa 26.4.2013 v čase medzi 18.00 hod. - 20.00 hod. po predchádzajúcej vzájomnej dohode s ml. F. O. a ml. J. A., na ul. X. Z.. X v A., odcudzili z chodby obytného domu horský bicykel zn.: SCOTT Voltage ZX 30, výr. č.: K tak, že obv. ml. J. A. zazvonil na zvonček pri vchodových dverách, ktoré mu otvoril J. Q., ml. J. A. s ml. Q. O. ostali pred otvoreným vchodom, kým ml. F. O. vošiel do vnútra, kde chcel prestrihnúť kovové lanko, ktorým bol bicykel ukotvený o plynové potrubie, pričom po vyrušení J. Q. všetci traja ušli s tým, že sa na uvedené miesto vrátili po 10 minútach, kde sa ml. F. O. napokon podarilo odstrihnúť kovové lanko a bicykel odcudziť, kým ml. J. A. držal vchodové dvere a ml. Q. O. stál 20 m od vchodu, čím krádežou bicykla spôsobili F. J. nar. XX.X.XXXX, škodu vo výške 350,- €.

Za to súd I. stupňa ml. Q. O. uložil podľa § 114 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest vo výmere 50 eur.

Podľa § 114 ods. 2 Trestného zákona pre prípad, že by výkon uloženého peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, bol obvinenému určený náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiacov.

Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) uznesením z 24. júna 2021, sp. zn. 6To/4/2021 (ďalej tiež „napadnuté uznesenie“) odvolanie obvineného ml. Q. O. proti prvostupňovému rozsudku podľa § 319 Trestného poriadku (t. j. ako nedôvodné) zamietol.

* * *

Proti rozsudku súdu I. stupňa a uzneseniu odvolacieho súdu podal osobne 24. júna 2024 na Mestský súd Košice dovolanie obvinený ml. Q. O..

Dňa 4. júla 2024 vyzval Okresný súd Košice II dovolateľa na odstránenie chýb podaného dovolania s tým, že musí byť v dovolacom konaní zastúpený obhajcom, a to v lehote 30 dní od doručenia výzvy, ktorú si obvinený prevzal 17. júla 2024.

Dňa 16. augusta 2024 obhajkyňa poslala elektronicky bez kvalifikovaného elektronického podpisu, na súd I. stupňa v mene obvineného dovolanie, ktoré prostredníctvom pošty v písomnej podobe spoločne aj s plnou mocou (ktorá v emailovom podaní absentovala, na čo bola zo strany súdu I. stupňa upozornená) doručila 21. augusta 2024 Okresnému súdu Košice II.

Možno teda konštatovať, že obvinený podal dovolanie aj prostredníctvom zvolenej obhajkyne, pričom z pohľadu vecných námietok koncipovaných najskôr obvineným a následne jeho obhajkyňou možno konštatovať, že argumentácia obvineného a jeho obhajkyne je takmer vo všetkých rovinách prekrývajúca sa v argumentačnej línii.

Dovolateľ konkrétne namietal, že v čase spáchania skutku mal 14 rokov a nachádzal sa v režime relatívnej trestnej zodpovednosti. Skutok, pre ktorý bol trestne stíhaný, sa stal 26. apríla 2013. V tejto veci mu bolo prvýkrát vznesené obvinenie iba na základe úradných záznamov spísaných v teréne. Orgány činné v trestnom konaní (ďalej tiež „OČTK“) pred vznesením obvinenia neverifikovali skutočnosti vyplývajúce z úradných záznamov, neprihliadli na relatívnu trestnú zodpovednosť dovolateľa a ďalších spolupáchateľov podozrivých zo spáchania prečinu krádeže, nezisťovali úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti podozrivých zo spáchania prečinu krádeže skôr, ako im vzniesli obvinenie. V ďalšej časti dovolania chronologicky popisuje procesné úkony vykonávané orgánmi činnými v trestnom konaní v prípravnom konaní a zdôrazňuje, že až dňa 12. novembra 2013 prokurátor Okresnej prokuratúry Košice II JUDr. Dušan Čislák vydal opatrenie, č. k. 1 PV 315/13-20, ktorým vrátil vyšetrovací spis Obvodnému oddeleniu Policajného zboru Košice - Juh za účelom doplnenia skráteného vyšetrovania, a teda, aby došlo k vykonaniu obligatórneho znaleckého skúmania, za účelom zistenia rozumovej a mravnej vyspelosti obvineného. Znalecké skúmanie sa uskutočnilo až 4. marca 2014 bez vykonania psychodiagnostických testov dovolateľa. Na hlavnom pojednávaní konanom na Okresnom súde Košice II 23. marca 2017, na ktorom bol vypočutý súdny znalec MUDr. Q., ktorý ako jeden z pribratých znalcov vypracoval znalecký posudok č. X/XXXX, obhajkyňa položila súdnemu znalcovi okrem iných aj otázku, že ak by sa obžalovaný podrobil psychologickým testom v roku 2017, či by bolo možné zistiť stav jeho rozumovej vyspelosti vo vzťahu k roku 2013, na ktorú znalec odpovedal negatívne.

Následne obvinený rozoberá ďalšie znalecké posudky z odvetvia, ktoré boli vo vzťahu k jeho osobe vypracované v súdnom konaní, kedy súdna znalkyňa MUDr. A. T. sa nevysporiadala s odborným názorom vysloveným MUDr. V. Q. o nemožnosti spätného vyšetrovania rozumovej a mravnej vyspelosti dovolateľa.

Dňa 10. mája 2024 dovolateľ požiadal Mestský súd Košice o sprístupnenie rozhodnutia z 26. marca 2015, ktorým boli uznaní za vinných dovolateľovi spolupáchatelia F. O. a J. A., pretože toto nebolo súčasťou súdneho spisu Okresného súdu Košice II v tejto trestnej veci. Zo skutkovej vety anonymizovaného rozsudku s najväčšou pravdepodobnosťou vyplýva, že samosudca JUDr. Ján Lokša išiel nad rámec podanej obžaloby a dovolateľovi pričítal konanie, ktorého sa nemal dopustiť ani podľa podanej obžaloby. Týmto konaním samosudcu došlo k legitímnemu porušeniu princípu prezumpcie

neviný skôr, ako sa vôbec otvorilo hlavné pojednávanie voči osobe dovolateľa. Na hlavnom pojednávaní konanom 26. marca 2015 samosudca procesným spôsobom podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku vylúčil trestné veci ostatných spolupáchateľov na samostatné konanie s tým, že konanie voči dovolateľovi bolo odročené na 28. mája 2015. Spolupáchatelia dovolateľa urobili vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku, pričom samosudca prijal toto vyhlásenie. Zo zjednodušeného rozsudku Okresného súdu Košice II z 26. marca 2015, sp. zn. 6T/32/2015, ktorý neobsahuje odôvodnenie vyplýva, že bolo upustené od potrestania obžalovaných v prvom a druhom rade. Následne dovolateľ popisuje skutkovú vetu obžaloby, ktorú porovnáva so skutkovou vetou rozsudku Okresného súdu Košice II z 26. marca 2015. Samosudca vo výroku o vine v skutkovej vete neuviedol, že mladistvý Q. O. bol vylúčený na samostatné konanie a teda, že v jeho prípade vina ešte nebola žiadnym spôsobom preukázaná, no z formulácie textu skutkovej vety anonymizovaného rozsudku vyplýva, že dovolateľ tento skutok spáchal. Samosudca teda prezumuje jeho vinu skôr, ako vôbec začalo samostatné konanie voči dovolateľovi. Z uvedeného vyplýva jednoznačný výsledok v podobe zaujatosti samosudcu skôr, ako sa vôbec začalo konať voči dovolateľovi, čo naplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Navrhol najvyššiemu súdu vykonať dôkaz vyžiadaním, pripojením trestného súdneho spisu Mestského súdu Košice a oboznámiť sa s jeho obsahom v trestnej veci vedenej bývalým Okresným súdom Košice II, sp. zn. 6T 32/2015.

V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mucha proti Slovenskej republike. Keďže odsudzujúci rozsudok spolupáchateľov dovolateľa nebol súčasťou súdneho spisu vedeného voči jeho osobe, nemal možnosť explicitne namietat túto skutočnosť v pôvodnom konaní, pretože o nej nevedel.

Taktiež jeho odsúdenie bolo založené iba na dôkazoch poskytnutých spolupáchateľmi, u ktorých došlo k úplnému upusteniu od potrestania. Obhajoba po celý čas poukazovala na zásadu in dubio pro reo. Skutočnosť, že samosudca sa v trestnom konaní vedenom proti nemu nedokázal odosobniť od ustáleného skutkového stavu, je možné vyvodzovať aj z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia z 22. septembra 2020, z ktorého cituje. Samosudca mal tendenciu nepriamym spôsobom považovať ho za vinného. Počas celého konania namietal dôveryhodnosť výpovede spoluobžalovaných, ktorí klamali v tom, že voči nim v tom čase nie je vedené iné trestné stíhanie, hoci tomu tak bolo.

Poukázal aj na to, že v čase jeho trestného stíhania, ktoré trvalo viac ako 8 rokov, vnútroštátne právo neponúkalo žiadnu procesnú cestu, ktorá by komukoľvek v obdobnej situácii umožnila účinne napadnúť súd na základe objektívnej skúšky nestrannosti v procesnej situácii, aká bola v jeho prípade. V tejto súvislosti odkazuje aj na novelu Trestného poriadku vo vzťahu k § 31, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2019.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odôvodňuje tým, že nie je u neho splnená objektívna podmienka spolupáchateľstva, a to spoločné konanie. Zo skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku jednoznačne vyplýva, že nevykonával žiadnu činnosť, ktorá by určitým spôsobom prispela k spáchaniu trestného činu krádeže. Samotná izolovaná skutočnosť, že ostal pred vchodovými dverami a pozeral sa ako dochádza k páchaniu trestnej činnosti ešte nemôže byť dôvodom na vyvodenie jeho trestnoprávnej zodpovednosti. Dôvod prečo tam bol a pozeral sa na odsúdených O. a A. je relevantná otázka na odborníkov zo psychiatrie a psychológie, ktorá, ak by bola správne zodpovedaná a ustálená v čase, kedy ustálená mala byť - teda bezodkladne a dôkladne po vznesení obvinenia, tak s najväčšou pravdepodobnosťou by jeho osoba neprešla ani do procesného postavenia obžalovaného, pretože už v prípravnom konaní bolo evidentné, že tak ako z objektívnej stránky, ako aj najmä zo psychickej - rozumovej a mravnej, so zreteľom na zásadu individuálnej trestnej zodpovednosti, je jeho trestné stíhanie neopodstatnené.

Uvedený dovolací dôvod podľa neho spočíva aj v porušení § 168 ods. 1 Trestného poriadku. Toto porušenie sa týka prvostupňového rozhodnutia z 22. septembra 2020, ktoré odvolacím súdom nebolo žiadnym spôsobom korigované. Nebola zo strany obžaloby preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Z odôvodnení napadnutých rozhodnutí nie je zjavné akým spôsobom sa súdne authority s týmto

vysporiadali. V tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 311/07. Bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu a právo na spravodlivý súdny proces. Obhajoba navrhla v konaní pred odvolacím súdom vypočúť znalkyne MUDr. T. a MUDr. J. z dôvodu, že stanovili rozdielne závery znaleckého posudku. Obhajoba berie na zreteľ skutočnosť, že o takomto návrhu odvolací súd nemá povinnosť rozhodnúť samostatným rozhodnutím, na druhej strane má povinnosť sa s ním v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať. Zo strany obhajoby došlo aj k namietaniu osoby znalkyne MUDr. A. T., pretože táto v minulosti obžalovanému poskytla lekársku starostlivosť.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku považuje za naplnený tým, že rozhodnutia súdov oboch inštancií sú založené na nesprávnom právnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, a to konkrétne § 95 Trestného zákona.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vidí v tom, že MUDr. A. T. mala byť ako znalkyňa vylúčená z konania.

Opätovne zdôrazňuje, že pre trestnosť činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie a tam, kde absentuje objektívne posúdenie rozumovej a mravnej vyspelosti, vždy absentuje psychická kategória, ktorá sa týka otázky zavinenia, pretože tieto dve skutočnosti v skúmaní rozumovej a mravnej vyspelosti spolu súvisia. Súdna znalkyňa MUDr. A. T. sa nezaoberala otázkou, čo konkrétne robil v čase spáchania skutku, akou formou a intenzitou sa podieľal na páchaní trestnej činnosti. K tomu poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2017, sp. zn. 2Tdo/64/2016.

V ďalšej časti dovolania podrobne rozoberá časovú chronológiu prípadu týkajúcu sa jeho vyšetrení príslušnými psychiatrami. Z § 338 ods. 2 Trestného poriadku je zrejmé, že u mladistvého, ktorý v čase činu neprekročil 15. rok svojho veku, treba vždy skúmať, či bol spôsobilý rozpoznať protiprávnosť činu a či bol spôsobilý ovládať svoje konanie. V rozhodnutí R 65/1971 najvyšší súd vyslovil názor, že dôkladné objasnenie rozumového a mravného vývoja mladistvého je dôležité nielen pre voľbu prostriedkov vhodných na jeho nápravu, ale aj pre zistenie, či nejde o čin, ktorého nebezpečnosť pre spoločnosť je malá a mladistvý nie je zaň trestne zodpovedný. Dôvod, pre ktorý zákonodarca zdôrazňuje bezodkladné ustálenie rozumovej a mravnej vyspelosti mladistvého mladšieho ako 15 rokov spočíva v tom, že psychický vývin mladistvých je dynamický, individuálny a jedinečný, a najmä v adolescentnom veku dochádza k najrýchlejším mentálnym a intelektuálnym zmenám v osobe každého človeka, preto pre zabezpečenie objektivity je nevyhnutné ustáliť rozumovú a mravnú vyspelosť páchatel'a v čo najskoršom možnom termíne. Opätovne na tomto mieste obhajoba namieta, že voči osobe znalca MUDr. A. T. podali sťažnosť, avšak Krajský súd v Košiciach v uznesení z 28. augusta 2018, ktorým zrušil uznesenie Okresného súdu Košice II a prikázal mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol, sa touto námietkou voči osobe znalkyne nezaoberal. Následne podrobne popisuje jednotlivé otázky, ktoré boli v rámci súdneho konania davané príslušným znalcom z odvetvia psychiatrie a odpovede na ne.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že v trestnom konaní vedenom voči ml. Q. O. bol porušený zákon a postupom podľa § 388 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol, že nové prerokovanie a rozhodovanie vo veci vykoná iný samosudca, pretože pôvodný samosudca JUDr. Ján Lokša je vzhľadom na skutočnosti vyplývajúce z dovolania a možného prekročenia samotnej obžaloby voči obvinenému vylúčený. Navrhuje, aby dovolací súd zrušil týmto dovolaním napadnuté uznesenie a vrátil vec odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie.

* * *

Z vyjadrenia prokurátora k dovolaniu obvineného doručeného Mestskému súdu Košice dňa 16. septembra 2024, po konštatácii rozhodnutí okresného a krajského súdu, ohľadne splnenia podmienok na podanie dovolania dospel k záveru, že dovolanie proti rozhodnutiam súdov oboch inštancií je prípustné (§ 368 ods. 1 Trestného poriadku), ide o podanie dovolania oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b), ods. 5 Trestného poriadku] prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), avšak nie je zachovaná lehota na jeho podanie, ktorá uplynula dňa 10. augusta 2024 (§ 370 ods. 1 Trestného

poriadku aj po postupe súdu podľa § 373 ods. 3 Trestného poriadku). Z e-mailovej správy Mestského súdu Košice z 9. septembra 2024 okrem iného vyplýva, že uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené obvinenému 3. augusta 2021 a obhajkyňi Mgr. Monike Dunčákovej 10. augusta 2021. Dovolanie odsúdeného ml. Q. O. bolo podané osobne do podateľne Mestského súdu Košice 24. júna 2024 (avšak nie prostredníctvom obhajcu). Po výzve Mestského súdu zo 4. júla 2024 adresovanej obvinenému na odstránenie chýb dovolania v lehote do 30 dní od doručenia, ktorá bola obvinenému doručená 17. júla 2024, bolo následne od zvolenej obhajkyne Mgr. Moniky Dunčákovej podané e-mailové podanie označené ako dovolanie, avšak bez zaručeného elektronického podpisu a priloženej plnej moci. Následne bolo na Mestský súd Košice prostredníctvom pošty dňa 23. augusta 2024 doručené písomné dovolanie spolu s plnou mocou od obhajkyne Mgr. Moniky Dunčákovej, s dátumom na podacej pečiatke pošty 21. augusta 2024.

Na základe uvedeného je podľa prokurátora zrejmé, že lehota na podanie dovolania uplynula 10. augusta 2024 (§ 370 ods. 1, § 373 ods. 3 Trestného poriadku), pričom dovolanie podané prostredníctvom obhajcu v súlade s § 369 ods. 2 písm. b), § 373 ods. 1 Trestného poriadku bolo podané až 21. augusta 2024. Na základe uvedených skutočností navrhol, aby dovolací súd z dôvodov uvedených v § 382 písm. a) Trestného poriadku predmetné dovolanie odmietol.

Z doplnujúceho vyjadrenia k dovolaniu obvineného doručeného Mestskému súdu Košice 3. októbra 2024 (ktoré bolo najvyšším súdom doručované obvinenému a jeho obhajkyňi) prokurátor ohľadne namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že zo zabezpečeného vyšetrovacieho spisu bezpochyby vyplýva, že obvinený mal počas celého prípravného konania, ako aj v konaní pred súdom v procesnom postavení obvineného obhajcu, teda obvinený aj prostredníctvom svojho obhajcu realizoval, resp. mal možnosť zrealizovať všetky svoje procesné práva v trestnom konaní tak, ako mu ich priznáva najmä § 34 Trestného poriadku a nasledujúce.

Pokiaľ ide o ďalšie namietané dovolacie dôvody uvedené v písmenách e), g), i) Trestného poriadku zastáva názor, že obvinený sa dopustil skutku tak, ako zaň bol právoplatne odsúdený. Odôvodnenie prvostupňového rozsudku je v súlade s § 168 ods. 1 Trestného poriadku, keď v ňom bolo jasne a zreteľne vyložené, ktoré skutočnosti vzal súd I. stupňa za dokázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, a akými úvahami sa správal pri hodnotení vykonaných dôkazov, pričom sa dôsledne zaoberal aj opakovanými námietkami a obhajobou obvineného mladistvého Q. O.. Naviac so závermi súdu I. stupňa sa stotožnil aj odvolací súd v uznesení, ktorým jeho odvolanie zamietol ako nedôvodné. Odvolací súd hodnotil obranu obžalovaného za vyvrátenú vzhľadom na vykonané dokazovanie, v zmysle ktorého bol obvinený usvedčovaný zo žalovaného skutku dôkazmi, na ktoré takisto podrobne, jasne a zreteľne poukázal.

Na záver poznamenal, že obvinený neuvádza žiadne nové skutočnosti, na základe ktorých by bolo potrebné modifikovať dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov. Je toho názoru, že sú splnené podmienky na postup dovolacieho súdu aj podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], z nižšie uvedených dôvodov v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde na to určenom (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že boli splnené aj podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

K otázke včasnosti podania dovolania obvineným v zákonom stanovenej lehote, reagujúc tak aj na argumentáciu prokurátora z jeho vyjadrenia, v ktorom zdôvodňoval svoj názor o oneskorenosti podanie

dovolania obvineným, treba zdôrazniť, že obvinený ml. Q. O. podal dovolanie vlastným písomným podaním 24. júna 2024, teda v zákonom stanovenej trojročnej lehote, ktorá uplynula 10. augusta 2024.

Na včasnosti podania dovolania pritom nič nemení, že ním zvolená obhajkyňa doručila súdu I. stupňa ňou sformulované (a teda advokátom kvalifikovane zdôvodnené) dovolanie prostredníctvom pošty až 21. augusta 2024 (čomu by inak zodpovedalo podanie dovolania po uplynutí zákonnej lehoty).

K tejto otázke najvyšší súd poukazuje na to, že obvinený je oprávnenou osobou na podanie dovolania [podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka].

Pokiaľ obvinený napriek tomu, že môže podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), doručí príslušnému prvostupňovému súdu vlastné písomné podanie, ktoré podľa obsahu možno hodnotiť ako dovolanie, aj takéto podanie je dovolaním obvineného, na čom nič nemení, že nejde o dovolanie formulované prostredníctvom obhajcu (podľa § 62 ods. 1 Trestného poriadku podanie sa posudzuje vždy podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené).

Nepodanie dovolania obvineným prostredníctvom obhajcu predstavuje len chybu dovolania, ktorá je však, ako to vyplýva z § 379 ods. 1 a § 382 písm. d) Trestného poriadku, chybou odstrániteľnou.

S nesplnením tejto zákonnej náležitosti dovolania obvineného totiž Trestný poriadok spája procesný postup spočívajúci v povinnosti predsedu senátu vyzvať obvineného na odstránenie tejto chyby dovolania v ním určenej lehote v zmysle § 379 ods. 1 Trestného poriadku, a v ďalšom § 382 písm. d) Trestného poriadku sankcionuje obvineného za nesplnenie tejto podmienky až v prípade, že ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Trestného poriadku túto chybu neodstránil (t. j. nepredložil dovolanie koncipované obhajcom - advokátom v súdom určenej lehote), a to odmietnutím dovolania.

Napokon už aj priamo z dikcie § 382 písm. d) Trestného poriadku vyplýva: Dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1", čím toto ustanovenie už len zakotvením „odmietnutia dovolania" vo vzťahu k písomnému podaniu obvineného, ktoré nie je dovolaním podaným prostredníctvom obhajcu (advokáta), dostatočne zreteľne vyjadruje, že aj k takémuto písomnému (nekvalifikovanému) podaniu skoncipovanému samotným obvineným má dovolací súd pristupovať ako k dovolaniu, keďže v tomto ustanovení predpokladanej procesnej situácii má odmietnuť „dovolanie" a nie „podanie, ktoré by inak, ak by bolo podané prostredníctvom obhajcu, bolo dovolaním".

K obdobnej situácii ako je posudzovaná (v otázke včasnosti podania dovolania koncipovaného vo vlastnom podaní obvineného) sa pritom už skôr vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 5. februára 2014, sp. zn. I. ÚS 217/2013, v ktorom v podstatnom zdôraznil, že základné práva a slobody treba vykladať a uplatňovať tak, aby bola zachovaná ich podstata a zmysel. Základným a primárnym zmyslom a účelom inštitútu obligatorného zastúpenia dovolateľa advokátom (obhajcom) v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv, v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú predovšetkým právne otázky, ktoré vyžadujú kvalifikované posúdenie osobou s právnickým vzdelaním, kedy bez takéhoto kvalifikovaného zastúpenia by jednak osoba bez právnického vzdelania (pre odborný deficit) mohla byť ukrátená na možnosti efektívnej ochrany vlastných práv, na strane druhej aj dovolací súd by mohol byť neprimerane a zbytočne zahlcovaný zjavne neopodstatnenými dovolaniami.

Aj výklad a následná aplikácia Trestného poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať právo obvineného ako strany dovolacieho konania na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a rešpektovať jeho podstatu a zmysel, t. j. tak, aby jeho prostredníctvom bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a

oprávnených záujmov dovolateľa. V tejto súvislosti je podstatné a určujúce to, že v dovolacom konaní sa rozhoduje predovšetkým o právach a povinnostiach dovolateľa ako strany dovolacieho konania, pričom dovolateľ je oprávnený nielen iniciovať dovolacie konanie, ale Trestný poriadok mu garantuje aj ďalšie procesné práva, ktoré mu nemožno odňať formalistickým a reštriktívnym výkladom niektorého ustanovenia Trestného poriadku (v danom prípade § 373 ods. 1). Zo zákonnej dikcie ustanovenia § 370 ods. 1 druhej vety po bodkočiarku Trestného poriadku v aktuálnom znení vyplýva, že „Ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému“. Inak povedané, ústavne konformný výklad citovaného ustanovenia nemôže byť iný ako ten, že dovolanie je podané včas aj vtedy, ak ho v lehote 3 rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému napíše a k súdu podá hoci aj sám obvinený, resp. osoba uvedená v § 369 ods. 5 Trestného poriadku.

* * *

Najvyšší súd pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

Dovolací súd posudzujúc dovolanie obvineného - podaného prostredníctvom obhajkyne, zohľadňujúc aj ním samým formulovanú argumentáciu vo vyššie označenom písomnom podaní - vo vyššie uvedených intenciách, konštatuje, že obvinený v dovolaní uplatnil, či už priamo alebo v rámci vecnej argumentácie, v ktorej vytýkané chyby dovolací súd subsumoval sám pod konkrétne dovolacie dôvody (R 120/2012), dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Úspešné uplatnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu predpokladá, že v prejednávanej veci konala alebo rozhodovala vylúčená osoba, ktorá je zároveň z procesného hľadiska nositeľom postavenia orgánu činného v trestnom konaní (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku), sudcu alebo prísediaceho.

V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že uplatnené dovolacie námietky bolo potrebné posúdiť prioritne z toho pohľadu, čo je obsahom ich namietania, a to s poukazom na skutočnosť, že pokiaľ by dovolací súd dospel k záveru, že o obžalobe konal a rozhodoval sudca prvostupňového súdu, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, tak posudzovanie ostatných uplatnených námietok, ktoré sa v zásade týkajú následného konania s tým spojeného, by už nebolo relevantným.

V nadväznosti na uvedené považuje dovolací súd za potrebné dať do pozornosti zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria len bdelým). Teda patria tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv. Zanedbanie uplatnenia námietok v skorších štádiách konania nemožno reparovať v dovolacom konaní.

Obvinený vzhliadol dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku v absencii nestrannosti konajúceho sudcu, keď v skutkovej vete rozhodnutia vo vylúčenej trestnej veci ostatných spoluobvinených bolo uvedené jeho meno a iniciály priezviska, spoločne s dátumom jeho narodenia ako spolupáchateľa, t. j. v prejednaní viny a zaujatosti konajúceho sudcu z dôvodu skoršieho rozhodovania v tej istej trestnej veci. V tejto súvislosti sa odvoláva na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mucha proti Slovenskej republike.

Podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Podnet podľa odseku 3 nemožno použiť na podanie dovolania, ak ho podala osoba uvedená v § 369 ods. 2 alebo 5, namietaná okolnosť bola tejto osobe známa už v pôvodnom konaní a nebola namietaná najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku spadá do skupiny dovolacích dôvodov [písm. a) až g)], ktorých vecný prieskum môže dovolateľ dosiahnuť (a na jeho základe prípadne aj uspieť) len pokiaľ v jeho rámci namieta také chyby (či už procesného postupu alebo v rozhodnutí), ktoré v pôvodnom konaní namietal, avšak so svojimi námietkami neuspel (okrem prípadov, ak ide o chyby, ktoré výlučne z objektívnych dôvodov už v pôvodnom konaní nemohol zistiť, a teda ani namietat) .

Tento dovolací dôvod tak v zásade obvinený môže úspešne uplatniť vo vzťahu k sudcovi, ktorý mal byť podľa jeho názoru vylúčený, ak proti tomuto sudcovi vzniesol námietku zaujatosti už v pôvodnom konaní a s takouto námietkou neuspel (napr. o zaujatosti sudcu malo byť rozhodnuté, avšak do právoplatného skončenia konania rozhodnuté nebolo alebo síce bolo rozhodnuté, ale nesprávne), k čomu treba zdôrazniť, že pre úspech námietky zaujatosti voči sudcovi je Trestným poriadkom už vo vzťahu k pôvodnému konaniu stanovená podmienka podať (vzniesť) takúto námietku bezodkladne (bez meškania).

Pokiaľ Trestný poriadok pre vznesenie námietky zaujatosti stranou konania určil požiadavku, aby bola vznesená bez meškania, cieľom takej požiadavky je zabrániť neodôvodneným prietahom v trestnom konaní prostredníctvom účelového, špekulatívneho podávania námietok zaujatosti, pričom nevyužitie tohto práva vzniesť námietku zaujatosti má ten dôsledok, že o takej námietke sa nekoná, t. j. ani nerozhoduje.

Najvyšší súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť dovolateľa na to, že ak v dovolaní uplatňovaná okolnosť nepochybne bola, resp. musela byť obvinenému (ako dovolateľovi) v priebehu prvostupňového alebo odvolacieho súdneho konania známa, a v týchto štádiách trestného konania ju neuplatnil, t. j. neuplatnil ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, resp. uplatnil ju až v podanom dovolaní, v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku nemôže byť táto okolnosť použitá ako podklad pre splnenie dovolacieho dôvodu (prim. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/15/2023).

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na samotný priebeh hlavného pojednávania. V tom čase mladistvý obvinený bol na hlavné pojednávanie konané 26. marca 2015 riadne a včas predvolaný (predvolanie si osobne prevzal 19. februára 2015), avšak sa ho nezúčastnil - dal síce písomný súhlas na konanie v neprítomnosti, ale v zmysle § 343 ods. 1 Trestného poriadku hlavné pojednávanie nebolo možné vykonať v neprítomnosti mladistvého - preto konajúci sudca podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku vylúčil obžalovaných ml. F. O. a ml. J. A. na samostatné konanie a konanie proti obvinenému odročil na 28. mája 2015.

Následne súd I. stupňa kontinuálne pokračoval, a to aj za prítomnosti ustanovenej obhajkyne obvineného ml. Q. O., vo vylúčenom konaní voči vyššie menovaným obžalovaným. Títo urobili vyhlásenie o vine, ktoré bolo po splnení procesných podmienok súdom prijaté (dokonca prítomní obhajcovia, bez toho aby to Trestný poriadok vyžadoval, zaujali stanovisko a pripojili sa k vyjadreniu prokurátora, ktorý navrhol prijať vyhlásenie obžalovaných, že sú vinní) a boli vykonávané dôkazy súvisiace s výrokom o treste.

O prítomnosti obhajkyne obvineného ml. Q. O. na tomto hlavnom pojednávaní svedčí aj to, že dávala súhlas na čítanie zápisnice o výsluchu svedkyne D. A., čo vyplýva zo zápisnice na č. l. 194 (pozn. súdu, zvyšní dvaja obhajcovia menovaných obžalovaných boli muži). Po splnení aj ostatných procesných povinností došlo napokon k vyhláseniu rozsudku, ktorým bolo obžalovaným ml. J. A. a ml. F. O. podľa § 98 písm. a) Trestného zákona upustené od potrestania. Z dôvodu vzdania sa práva na podanie odvolania všetkými procesnými stranami, rozsudok nadobudol právoplatnosť a bol vyhotovený v zjednodušenej podobe. Uvedená zápisnica je súčasťou trestného spisu obvineného (č. l. 191 - 196), teda sa s ňou obvinený mohol, resp. mal možnosť oboznámiť.

Na hlavnom pojednávaní 28. mája 2015 obvinený ml. Q. O. vyhlásil, že je nevinný a odmietol vypovedať. V procesnom postavení svedkov boli vypočutí bývalí spoluobvinení ml. J. A. a ml. F. O., pričom z ich výpovedí v súhrne vyplýva, že všetci traja, t. j. aj obvinený sa dohodli, že odcudzia bicykel, ktorý sa nachádzal na ulici X. Z. X, na chodbe. Q. O. vedel, že idú odcudzovať bicykel. K výpovedi svedka J. A. sa obvinený nechcel vyjadriť a k výpovedi svedka ml. F. O. uviedol, že s jeho výpoveďou nesúhlasí, lebo on tam s nimi vtedy nebol.

Z uvedeného vyplýva z pohľadu podmienky dovolania, že obvinený ml. Q. O. už v pôvodnom konaní mal možnosť zistiť, že vo vzťahu k ostatným dvom spoluobvineným, hoci došlo k vylúčeniu ich pôvodne spoločnej trestnej veci na samostatné konanie, akým spôsobom bolo o ich vine rozhodnuté, vedel tiež, že v jeho veci vypovedali v procesnom postavení svedkov (nie spoluobžalovaných) a tiež vedel, že v týchto veciach rozhodoval identický sudca. Napriek tomu zaujatosť konajúceho samosudcu vôbec nenamietal, t. j. nenamietal ju najneskôr pred odvolacím súdom (hoci okolnosti aktuálne namietané v dovolaní mu museli byť už v pôvodnom konaní známe). Na tomto závere pritom nič nemení ani to, že rozsudok Okresného súdu Košice II zo 26. marca 2015, sp. zn. 6T/32/2015, sa v tomto spise nenachádza.

Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku nie je možné aplikovať izolovane od ustanovenia § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Ak sa teda strana konania dozvie o dôvodoch vylúčenia sudcu a námietku zaujatosti nevznesie bez meškania, má to ten dôsledok, že o takej námietke zaujatosti sa nekoná a ani nerozhoduje. V takom prípade potom nie je možné v konaní o dovolaní takú námietku zaujatosti úspešne uplatniť ako dôvod dovolania, pretože by sa tým de facto negovalo ustanovenie § 32 ods. 6 Trestného poriadku, čo by malo ten dôsledok, že by strana konania mohla so vznesením námietky v podstate vyčkať až do právoplatného rozhodnutia a uplatniť ju ako dôvod dovolania, čím by v konečnom dôsledku došlo k neodôvodneným prietahom v trestnom konaní, ak by taká námietka bola dovolacím súdom z hľadiska vecného vyhodnotená ako dôvodná. Z uvedeného dôvodu sa ňou dovolací súd s poukazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku zaoberať nemohol a nemohla byť použitá ani ako podklad pre splnenie dovolacieho dôvodu, ku ktorému smeruje.

Dikcia obmedzujúceho ustanovenia uvedená v § 371 ods. 4 Trestného poriadku vete prvej núti teda procesné strany k tomu, aby nezákonnosť im známych okolností, v danom prípade spočívajúcu v konaní a rozhodovaní samosudcu, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, namietali už v rámci súdneho konania do právoplatného skončenia trestného stíhania a nevyčkávali nečinne až na konanie o dovolaní. Nemožno v tejto súvislosti prehliadnuť, že uvedená pasivita oprávnenej osoby má negatívny vplyv na rýchlosť aj na hospodárnosť trestného konania. Okrem toho otázky nezaujatosti konajúceho sudcu alebo senátu v zmysle § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku [ale napr. aj otázky príslušnosti súdu - § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku alebo zákonnosti zloženia súdu v zmysle § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] majú byť posudzované súdom prvého stupňa, resp. v odvolacom konaní s tým, že dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a),

písm. b), písm. e) Trestného poriadku majú byť preskúmané až vo vzťahu k tomu, ako otázku príslušnosti súdu, zákonnosti zloženia súdu, či zaujatosti sudcu (senátu) v prípade, ak je sporná, vyriešil súd prvého stupňa, resp. odvolací súd.

V tejto súvislosti je potom potrebné poukázať ešte na uznesenie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod č. 52/2021, v zmysle ktorého ustanovenie § 371 ods. 4, veta prvá Trestného poriadku je treba vykladať tak, že predpoklad, že namietaná okolnosť bola tomu, kto dovolanie podáva, známa už v pôvodnom konaní, bude daný vždy, ak sa s ňou mohol dovolateľ pri riadnom využití svojich práv - v prípade obvineného realizovaných či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu - oboznámiť už v pôvodnom konaní. V takom prípade sa nemôže dovolateľ úspešne odvolávať na svoju nevedomosť zapríčinenú rezignáciou na uplatnenie svojich práv, resp. majúcu pôvod v ich nedôslednom, resp. nedostatočnom uplatňovaní. Preto pokiaľ dovolateľ prvýkrát až v podanom dovolaní namieta okolnosť, (objektívne) skôr zistiteľnú z obsahu spisového materiálu, prípadne zo samotného priebehu úkonu trestného konania, pričom poukazuje na svoju predchádzajúcu subjektívnu nevedomosť o nej (napr. z dôvodu neprítomnosti na hlavnom pojednávaní alebo nevyužitia inštitútu nazretia do spisu), zákonná podmienka uvedená v prvej vete § 371 ods. 4 Trestného poriadku nie je u neho splnená.

Pokiaľ obvinený argumentoval rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mucha proti Slovenskej republike, v tejto veci na rozdiel od posudzovanej, sťažovateľ (na rozdiel od obvineného) podal v pôvodnom konaní námietku zaujatosti voči konajúcemu senátu.

Označené rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, už bez ohľadu na jeho závery, pritom len interpretovalo v ňom uvedené články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (v kontexte práva na spravodlivý súdny proces a zásady prezumpcie neviny), ktoré však existovali (a boli tak aplikovateľné) už v čase pôvodného konania, t. j. už v priebehu trestného stíhania obvineného. Teda ani skutočnosť, že v čase trestného stíhania obvinenému takéto rozhodnutie ešte nemohlo byť známe s ohľadom na čas jeho až neskoršieho vydania, nepredstavuje takú okolnosť, ktorá by mu bránila namietat v jeho veci konajúceho samosudcu, pokiaľ sa domnieval, že vzhľadom na uznanie viny dvoch spolupáchateľov na identickom skutku tým istým samosudcom, po vylúčení ich vecí na samostatné konanie, by tohto sudcu malo vylučovať (z dôvodu jeho zaujatosti) z konania v jeho trestnej veci.

V celom kontexte dovolacej argumentácie k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku tak výrazne rezonuje snaha obvineného, až so značným časovým odstupom do právoplatného odsúdenia, využiť prakticky celú trojročnú lehotu na podanie dovolania, len využiť rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva na zvrat jeho odsúdenia vyslovením záveru o zaujatosti konajúceho sudcu v pôvodnom konaní, ktorého však v pôvodnom konaní vôbec nenamietal, čo nasvedčuje účelovosti tejto argumentácie.

Najvyššiemu súdu nedá v predmetnom kontexte ešte nepodotknúť, že v priebehu konania mal obvinený ml. Q. O. zabezpečenú obhajobu obhajcom ako osobou znalou práva, ktorý sa zúčastnil na hlavnom pojednávaní [v danom prípade išlo o prípad povinnej obhajoby z dôvodu, že išlo o konanie proti mladistvému - § 37 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku v tom čase platného a účinného]. Napriek uvedenej skutočnosti vytýkané nedostatky v relevantnom čase (zohľadňujúc intenzitu prípadného porušenia práv dovolateľa) namietané neboli, hoci vyššie zmienená zápisnica zo 26. marca 2015 tvorila obsah spisového materiálu a obhajca k nej mal prístup a tento bol dokonca aj osobne prítomný na uvedenom hlavom pojednávaní.

* * *

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je naplnený, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

K predmetnému dovolaciemu dôvodu je potrebné uviesť, že konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov

činných v trestnom konaní a súdov na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dikcie citovaného ustanovenia je zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť tento dovolací dôvod. Zásadným porušením práva na obhajobu je najmä keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby (R 116/2014). Prípadné porušenie musí mať, vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, podstatný vplyv na výsledok konania, teda na rozhodnutie vo veci samej. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

Pokiaľ obvinený namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdov nižšieho stupňa (§ 168 ods. 1 Trestného poriadku), k tomu sa žiada v prvom rade uviesť, že podľa § 371 ods. 7 Trestného poriadku dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné, preto námietky dovolateľa v tom smere, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa nie sú, podľa jeho názoru náležite odôvodnené, v zásade žiaden dovolací dôvod nenapĺňajú.

Na strane druhej je potrebné obvinenému prisvedčiť, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napríklad rozhodnutia ústavného súdu, sp. zn. II. ÚS 209/04, IV. ÚS 350/2014, II. ÚS 449/2015, IV. ÚS 115/2003, II. ÚS 76/2007, I. ÚS 241/2007).

Dovolací súd k tejto uplatnenej námietke ešte pripomína, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu a uznesenia krajského súdu, ako súdu odvolacieho, tvoria jeden celok. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. sp. zn. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 221/2023).

Zásadné pochybenia vo vzťahu k odôvodneniu rozsudkov súdov o vine obvineného v zmysle § 168 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd nezistil. Je možné prisvedčiť, že napadnuté rozhodnutia dávajú dostatočné, síce stručné ale výstižné odpovede na otázky, ktoré bolo potrebné riešiť pre posúdenie otázky viny a trestu, keď súdy uverili predovšetkým výpovedi v tom čase už svedkov mladistvých J. A. a F. O., ktoré boli nepriamo podporené aj ďalšími dôkazmi, najmä výpoveďami svedkov D. G., A. K., J. Q., poškodenej F. J., listinnými dôkazmi a to znaleckými posudkami z odvetvia psychiatria, a na druhej strane presvedčivo odôvodnili, prečo neuverili výpovedi obvineného.

Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia však neznamená, že strana konania musí na každý jej argument

dostať podrobnú odpoveď. V danom prípade sa súdy v základnom konaní jasne a zrozumiteľne vyjadrili k relevantným právnym a skutkovým otázkam.

K parciálnej námietke ohľadne nevykonania navrhovaných dôkazov (návrh na vypočutie znalkyne MUDr. T. a MUDr. J. prednesený pred odvolacím súdom) je potrebné uviesť, že za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní, alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, respektíve uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod č. 7/2011).

Súd vykonávajúci dokazovanie teda návrhmi strán ani ich názormi, čo do rozsahu dokazovania, nie je viazaný. Je výlučne na zvážení súdu, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam, a vykonanie ktorého naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila („argumenta ponderantur, non numeratur“). Súd je však povinný s návrhmi strán v konaní, čo do rozsahu dokazovania, sa vysporiadať (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 5Tdo/54/2019, 4Tdo/34/2018).

Je potrebné prisvedčiť obvinenému, že uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2021, sp. zn. 6To/4/2021 explicitne na tento návrh nereaguje a nebolo o ňom rozhodnuté ani na verejnom zasadnutí. Nerozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu. Stane sa tak vtedy, ak súd nevysvetlí zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania, a zároveň existujú ďalšie skutočnosti naznačujúce, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu. Len v takom prípade by bolo možné konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného, ako dôsledku nevysporiadania sa s dôvodmi odmietnutia vykonania ním navrhnutého dôkazu (resp. dôkazov) v kontexte ustanovení § 168 ods. 1 a § 272 ods. 3 Trestného poriadku.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu na str. 3 dole a 4 však vyplýva na základe akých dôvodov považoval súd vykonané znalecké dokazovanie z odvetvia psychiatrie MUDr. A. T., týkajúce sa posúdenia ovládacej a rozpoznávacej schopnosti obvineného, za dostatočné, z čoho hoci nepriamo, avšak celkom zrozumiteľne vyplýva aj odpoveď na otázku, prečo odvolací súd uvedenému návrhu obvineného na doplnenie dokazovania (prednesenému prostredníctvom obhajkyne) nevyhovел (z dôvodu nadbytočnosti). Len okrajom jej potrebné poznamenať, že MUDr. K. J. v konaní vystupovala len ako svedok (obvineného pritom vyšetrila len raz a to v roku 2012) a nie ako znalkyňa, ako to namietá obvinený, teda ňou uvedené skutočnosti týkajúce sa posúdenia ovládacích a rozpoznávacích schopností obvineného v čase spáchania skutku sú výhradne len názorom ošetrojúceho lekára a nie znalca, na rozdiel od záverov uvedených v znaleckom posudku znalkyne MUDr. A. T.. Tento obsah a rozsah vlastnej úvahy odvolacieho súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, ktorú nie je možné považovať za svojvoľnú, či arbitrárnu, dovolací súd v rámci dovolacieho konania nie je oprávnený preskúmať, pretože by to odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom podľa § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť (primerane už spomínané rozhodnutie publikované pod č. R 7/2011).

Uvedené námietky obvineného tak dovolací súd hodnotil ako neopodstatnené, v dôsledku čoho ním uplatnený dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku naplnený nebol.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v

prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takáto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na skutočnosť, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a síce že „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie [§ 272 ods. 3, § 2 ods. 10, ods. 11 Trestného poriadku], a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale bez splnenia osobitných zákonných podmienok [§ 240 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku].

Tento dovolací dôvod môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom, t. j. že pri ich vykonávaní (resp. zabezpečovaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Nevykonanie dôkazu súdom teda nemožno považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, pretože iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom - môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania, teda k dokazovaniu. Týka sa predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá, teda ich vyhľadávanie a zabezpečovanie, lebo dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní tých dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci (primerane rozhodnutia najvyššieho súdu napr. sp. zn. 3Tdo/26/2017, 3Tdo/39/2019, 4Tdo/88/2015).

Ďalej platí téza, že nesúlady so zákonom musí byť v súvislosti s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku konštatovaný v tom, zodpovedajúcej intenzite vo vzťahu k dôkazu, na ktorom je rozhodnutie založené vo výlučnej alebo v rozhodujúcej miere. V prípade namietaných dôkazných prostriedkov musí ísť v rámci takto „zúženého“ priestoru o chybu, ktorá by vo výlučnej alebo rozhodujúcej miere ovplyvnila samotnú podstatu a význam dôkazných prostriedkov údajne zaťažených obvineným označenými chybami nezákonnosti. Takto je zároveň zachovaný princíp, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok možno úspešne podať len v prípade výskytu závažných chýb aplikácie hmotného alebo procesného práva.

K obvineným uplatnenej dovolacej námietke, týkajúcej sa nevylúčenia znalkyne MUDr. A. T., je

nevyhnutné uviesť, že táto bola pribratá do konania uznesením Okresného súdu Košice II zo 7. mája 2018, sp. zn. 6T/35/2014, voči ktorému dovolateľ úspešne podal sťažnosť (v nej vytýkal okrem iného aj osobu znalkyne, lebo mu v minulosti poskytla lekársku starostlivosť) a uznesením Krajského súdu v Košiciach z 28. augusta 2018, sp. zn. 6Tos/59/2018 došlo k zrušeniu napadnutého uznesenia a uloženiu okresnému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Následne súd I. stupňa uznesením z 20. septembra 2018, sp. zn. 6T/35/2014 opätovne pribral za účelom vyšetrenia duševného stavu obvineného hore menovanú znalkyňu, voči ktorému už ale dovolateľ sťažnosť nepodal, čím nadobudlo predmetné uznesenie právoplatnosť a vykonateľnosť a obvinený sa dvakrát (7. a 11. novembra 2019) aj osobne zúčastnil znaleckého vyšetrenia. Námitku zaujatosti bol však obvinený povinný opätovne vzniesť v zmysle § 31 ods. 5 Trestného poriadku bez meškania, len čo sa dozvedel o dôvodoch vylúčenia, teda bezprostredne po doručení v poradí druhého uznesenia o pribratí menovanej znalkyne. Namietat osoby znalcov, vrátane vznášania pochybností o ich nezaujatosti potom, ako znalecký posudok prednesú na hlavnom pojednávaní z dôvodu, že závery posudkov nekorešpondujú s predstavami obvineného už nemožno akceptovať.

Navyše na základe uvedených skutočností je zrejmé, že nezákonnosť vykonania znaleckého posudku dovolateľ v pôvodnom konaní ani nenamietal (namietal jeho obsahovú nesprávnosť), teda nebola splnená ani zákonná podmienka uvedená v prvej vete § 371 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorej dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až písm. g) Trestného poriadku nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

Taktiež samotná skutočnosť (pokiaľ by aj znalec ošetrovujúcim lekárom obvineného bol) nie je sama o sebe takej intenzity, a obvinený to ani netvrdí, že by bol spôsobilý pochybnosti o nezaujatosti znalca vyvolať, keďže neprekročil rámec bežného pracovného vzťahu, vzťahu lekára a pacienta, ktorý nie je spôsobilý sám o sebe pochybnosti o nezaujatosti znalca vyvolať.

Namietaná znalkyňa obvineného pred podaním znaleckého posudku (25. novembra 2019) vyšetrila iba raz a to 3. júna 2013 (teda asi jeden a pol mesiaca po spáchaní stíhaného skutku), a nebol vykonávaný ani žiaden ďalší intenzívny liečebný režim, ktorý by mohol evokovať osobnú zaangažovanosť zmienenej znalkyne. Pochybnosti u znalca teda môžu nastať pre pomer k veci - ak je znalec sám účastníkom konania, alebo rozhodnutím, ktoré je zavŕšením tohto konania, môžu byť dotknuté jeho práva a povinnosti, alebo pomer k osobe - ak znalec nemá neutrálny vzťah k zadávateľovi (uznesenie najvyššieho súdu zo 18. decembra 2019, sp. zn. 3Tdo/75/2019).

Dovolací súd pri náprave namietaných pochybení preskúmava v zásade tie nedostatky, ktoré boli preskúmané už v odvolacom konaní a neboli napravené odvolacím súdom, ako aj pochybenia spôsobené odvolacím súdom. Tomu potom zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), a povinnosť obsahovo namietat skutočnosti známe v pôvodnom konaní zakladajúce niektoré z dovolacích dôvodov najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku)

Zároveň v tejto časti je potrebné odkázať obvineného vo vzťahu k jeho dovolacej argumentácii ohľadom viackrát zmieňovaného termínu, že sa nachádzal v „režime relatívnej trestnej zodpovednosti“, na závery znaleckých posudkov z odvetvia psychiatrie v otázkach, či bol obvinený v čase spáchaní skutku spôsobilý rozpoznať protiprávnosť činu (vedel rozpoznať) a či bol spôsobilý ovládať svoje konanie (bolo znížené forenzne nepodstatne).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd uvádza, že tento je v zmysle dikcie označeného zákonného ustanovenia naplnený, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa primárne rozumie, že súdmi v pôvodnom konaní ustálený skutok bol vo výroku o vine odsudzujúceho rozhodnutia právne kvalifikovaný ako trestný čin,

hoci nenapĺňa znaky akéhokoľvek trestného činu, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, než pre aký bol obvinený uznaný za vinného.

Podstatou správneho právneho posúdenia skutku (správnej právnej kvalifikácie) je tak správna aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený (formulovaný v tzv. skutkovej vete odsudzujúceho výroku o vine) v napadnutom rozhodnutí súdu bol z pohľadu zákonných znakov správne subsumovaný (podradený) pod konkrétnu skutkovú podstatu príslušného trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu.

Ak obvinený v dovolaní namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, spočívajúcom v tom, že obvinenému nebola preukázaná objektívna a subjektívna stránka spáchaného trestného činu, podmienka spolupáchateľstva a došlo k nesprávnomu použitiu § 23 a § 95 Trestného zákona, najvyšší súd opätovne zdôrazňuje, že dovolanie nie je ďalším odvolaním, teda riadnym opravným prostriedkom, ale súdny prieskum v dovolacom konaní je zákonom vymedzený omnoho užšie, a to viacerými zákonom stanovenými obmedzeniami. Významné obmedzenie súdneho prieskumu v dovolacom konaní vyplýva z § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku, ktoré dovolaciemu súdu zakazuje skúmať správnosť zisteného skutku a vyjadreného v tzv. skutkovej vete rozsudku („správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací nemôže skúmať a meniť“). Z citovaného vyplýva, že ak dovolací súd nesmie skúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, rovnako ani dovolateľ nemôže s úspechom namietat, že skutkový stav tak, ako bol zistený v pôvodnom konaní, mal byť zistený nesprávne alebo neúplne.

Pokiaľ teda obvinený namietal, že v jeho trestnej veci majú byť (vychádzajúc z jeho vlastného hodnotenia dôkazov) aj po vykonaní dokazovania naďalej dané pochybnosti o jeho vine, tak ide o námietku proti správnosti zistenia skutku vyjadreného v tzv. skutkovej vete, čo je námietka vecne nezodpovedajúca žiadnemu z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku, pretože presahuje rámec prieskumu v dovolacom konaní. Namietanie nesprávnosti skutkových zistení alebo nesprávneho hodnotenia dôkazov nenapĺňa žiaden dovolací dôvod (primerane viď R/57/2007, S/3/2011, R/7/2011).

K dovolateľom namietanej konajúcimi súdmi ustálenej právnej kvalifikácii konania obvineného ako trestného činu krádeže podľa § 212 ods.1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona je nevyhnutné uviesť, že skutok spôsobom, ktorým bol ustálený súdom I. stupňa v tzv. skutkovej vete odsudzujúceho výroku o vine (s ktorým sa odvolací súd bezo zmeny stotožnil), popisom skutkových okolností vyjadruje namietané zákonné znaky spolupáchateľstva zmieneného trestného činu, pričom z popísaného skutku v podstate plyne (zjednodušene povedané), že obvinený po predchádzajúcej vzájomnej dohode s ml. F. O. a ml. A. odcudzili z chodby bytového domu tam bližšie popísaný horský bicykel, spôsobom tam bližšie uvedeným- prestrihnutie kovového lanka ml. F. O., ktorým bol bicykel zabezpečený a došlo k jeho následnému odcudzeniu. Námietka dovolateľa, že len stál pri dverách a pozeral sa ako dochádza k odcudzeniu bicykla, neobstojí s ustáleným skutkom, pretože obaja už v tom čase odsúdení svedkovia jednoznačne tvrdili, že s obvineným boli dohodnutí na krádeži ešte pred jej spáchaním, teda nedošlo k nejakej spontánnej situácii, kedy títo svedkovia využili moment náhody a bicykel odcudzili, lebo sa im odrazu naskytla takáto možnosť a obvinený sa len prizeral. Páchatelia sa dopredu dohodli, aký bicykel idú odcužiť, k čomu si zabezpečili kliešte na prestrihnutie lanka, pretože vedeli, že tento bicykel bol pripútaný k plynovému potrubiu a po prvom neúspešnom pokuse o krádež, sa na miesto činu vrátili druhý krát, kedy sa už bicykla zmocnili.

V každom prípade aj na tomto mieste treba zdôrazniť opätovne, že dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je (okrem iného) nesprávne právne posúdenie súdmi v pôvodnom konaní ustáleného skutku, a dovolací prieskum tak je obmedzený len na zisťovanie, či skutok z pohľadu popisu konkrétnych skutkových okolností napĺňa znaky trestného činu v zmysle jeho právnej kvalifikácie odsudzujúcim rozhodnutím (keď predmetom prieskumu nie je správnosť takto ustáleného skutku na podklade vykonaných dôkazov). Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho

stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku ich meritórnych rozhodnutí vydaných v rámci pôvodného konania, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde I. stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

V súvislosti s námietkami obvineného, vo vzťahu k subjektívnej stránke jeho konania, dovolací súd poukazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 3/2011, podľa ktorého dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže napĺňať poukaz na to, že vykonaným dokazovaním nebola v konaní preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchateľa k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, na základe konkrétnych skutkových okolností, ktorých správnosť a úplnosť, v rámci odvolacieho konania, nie je možné skúmať a meniť.

Ako už bolo konštatované, obvinený svojím dovolaním napáda primárne správnosť skutkových zistení, domáhajúc sa zmeny ich hodnotenia vo svoj prospech. Až z takto vytýkaných nedostatkov (sekundárne) zjavne mylným spôsobom odôvodňuje svoj záver o nesprávnom právnom posúdení inkriminovaného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Nesprávne hodnotenie dôkazov (a v rámci toho aj obsahu a hodnovernosti svedeckých výpovedí, obsahu znaleckých posudkov MUDr. A. T. a MUDr. V. Q. a MUDr. F. A.) a z toho vyplývajúca nesprávnosť skutkových zistení (vrátane tvrdeného nerespektovania zásady „in dubio pro reo“) nie je dôvodom uplatniteľným v dovolacom konaní. Ako totiž Trestný poriadok v § 371 ods. 1 písm. i) výslovne ustanovuje, správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže dovolací súd skúmať a meniť. Tomu zodpovedá aj judikatúra, v zmysle ktorej pri dovolaní podanom z dôvodov uvedených § 371 ods. 1 Trestného poriadku ide o reparáciu chýb aplikácie hmotného a procesného práva, nie o skúmanie eventuálnych nedostatkov skutkových zistení. Ak teda právna kvalifikácia zodpovedá zistenému skutku (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd neskúma), je táto kvalifikácia z pohľadu odvolacieho prieskumu správna.

Ak obvinený poukazuje na údajnú potrebu aplikovania zásady in dubio pro reo, tak zo strany najvyššieho súdu možno zdôrazniť, že ide o dominantnú časť dovolacej argumentácie obvineného. Laicky vzaté, táto spočíva v konštatovaní, že „voči obvinenému nikdy nemalo byť začaté trestné stíhanie a zo zreteľom na zásadu individuálnej trestnej zodpovednosti je trestné stíhanie obvineného neopodstatnené“, o čom majú svedčiť obvineným v dovolaní rozpísané pochybenia zaťažujúce závery o vine obvineného. Pre dovolací súd je však závažný skutok tak, ako bol tento zistený zo strany súdov nižšieho stupňa. Prieskum námietok takejto povahy by zakladalo neprípustný procesný stav, ktorý by de facto dovolacie konanie stotožnil s konaním pred odvolacím súdom, čo je právnou úpravou odvolacieho konania s prihliadnutím na jeho špecifickú povahu ako mimoriadneho opravného prostriedku vylúčené.

Z pohľadu dovolateľom vytýkaných chýb tak napadnutým rozhodnutím ani konaním, ktoré mu predchádzalo, nebol naplnený akýkoľvek dovolací dôvod, ani zo spektra dôvodov, ktoré dovolateľ priamo uplatnil, ale ani z iných dovolacích dôvodov, pod ktoré by ním uvedené námietky inak bolo možné podradiť (subsumovať).

Dovolací súd preto na neverejnom zasadnutí uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol, pretože je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.